

The 2nd International Symposium on Biblical Exegesis

Theophaneia School

TIMIȘOARA, ROMANIA

11-13 NOVEMBER

2021

Holy Scripture in Church and History

link: meet.google.com/odx-xyvt-ktr

Speakers

Table of Contents

<i>Conf. Dr. Claudiu T. Arieșan</i>	5
<i>Conf. Dr. Florina Maria Băcilă</i>	7
<i>Pr. Dr. Ionuț Daniel Băcilă</i>	9
<i>Lect. Dr. Eusebiu Borca</i>	10
<i>Pr. Marius Adrian Călin</i>	12
<i>Pr. Prof. Dr. Ioan Chirilă</i>	13
<i>Rev. Fr. Dr. Marcin Chrostowski</i>	14
<i>Maria Cioată, PhD</i>	15
<i>Pr. Dr. Gheorghe Costea</i>	17
<i>Pr. Dr. Dragoș Andrei Giulea</i>	18
<i>Rev. Fr. Dr. Capodistrias Hämmerli</i>	19
<i>Father Prof. Dr. Lawrence Iwuamadi</i>	19
<i>Pr. Conf. Dr. Constantin Jinga</i>	21
<i>Rev. Fr. Dr. Srećko Koralija</i>	22
<i>Pr. Conf. Dr. Ilie Melniciuc-Puică</i>	23
<i>Linda-Saskia Menczel</i>	24
<i>Pr. Conf. Dr. Alexandru Mihăilă</i>	25
<i>Pr. Lect. Dr. Ioan Mihoc</i>	26
<i>Pr. Dr. Mihail Milea</i>	27
<i>Rev. Dr. Traian Gheorghe Mocan</i>	30
<i>Prof. Dr. Ștefan Munteanu</i>	31
<i>Lect. Dr. Stelian Pașca-Tușa</i>	33
<i>Fr. Dr. Constantin Pogor</i>	34

ISBE Timișoara 2021: Speakers

<i>Conf. Dr. Gabriela Radu</i>	35
<i>Rev. Fr. Dr. Giuseppe G. Scollo</i>	36
<i>Pr. Dr. Iosif Stancovici</i>	37
<i>Pr. Dr. Nichifor Tănase</i>	38
<i>Rev. Fr. Dr. Nebojša Tumara</i>	40
<i>Maria Cristina Trușcă, PhD</i>	41
<i>Pr. Lect. Dr. Cătălin Vatamanu</i>	42
<i>Pr. Conf. Dr. Marian Vild</i>	43
<i>Prof. univ. dr. habil. Mihai Valentin Vladimirescu</i>	44
<i>Emilija Vuković, PhD</i>	45

Note:

The names of the symposium speakers are sorted in alphabetical order by last name.

Conf. Dr. CLAUDIU T. ARIEȘAN

Facultatea de Litere, Istorie și Teologie

Universitatea de Vest din Timișoara

**“Hermeneutics of Joy in Biblical Times:
A Patristic Aperçu”**

Abstract: Ancient cultural models viewed joy and laughter as a catastasic source of purification due to its close connection with the comic, in opposition to the tragic, and with the banal of everyday life. During the Late Antiquity and the Middle Ages, the science of the comic, with its philosophical, aesthetic and anthropological resources, had to face the challenge of being regarded with suspicion by theology, whose adapts failed, for the most part, to grasp its essence, force and significance. The sinuous history of the acceptance and integration of licit joy and smile, even in its angelic form, within a Christian frame constitutes a topic of great relevance in present-day circumstances, when public derision has almost entirely replaced the profound, redemptive effects of quality humour. Ancient philosophy, patristics and scholastic science, and modern thought converge to mark a symbolic trajectory for the gentle, angelic smile in each of us. A scholarly foray into the area of laughter may turn into a life lesson and an essay on religious and secular languages, regarding the universality of this phenomenon.

Any morally and divinely established community is characterised by a permanent *joie licite*. Many Christians distinguished themselves by leading their lives in such a state. As the only human activity that generates more cerebral energy than it consumes, laughter acts as a corrective to the cerebral cortical flow. Positive laughter and prayer can charge our energetic “batteries” and help our mental circuits to regenerate.

Key words: *licit joy, humour, sympathetic, angelic smile, modern Christian, laughter.*

Born in Timișoara, after finishing my studies at the West University of Timișoara in the fields of Modern and Classical Philology, I work as a professor at the same University for 30 years now in the field of Classical Philology, covering Courses such as Latin Literature, Indo-European Studies, Patristic Studies, Latin Juridical terminology. I am member, from 1992, of the International Association for Patristic Studies from Paris.

After a Ph. D. in Arts with the title Hermeneutics of the Sympathetic Humour, I published a number of books about the links between sympathetic humour and Religious Faith, underlining the not so visible but strong links between Christian Faith and the good, constructive smile of the heart, that helped the people from the ex-communist countries survive over the atheistic period that was imposed to them forcibly. Also I made translations from Latin, mainly from the works belonging to the Fathers of the Church (Lactantius, Arnobius, Tertullianus) as well as more than 50 scientific studies and 160 articles. I coordinated as a Scientific Adviser for Latin language the German-Romanian project of putting the Teubner's Thesaurus linguae Latinae on CD Rom between 2001 and 2004.

I have attended, among many other scientific conferences in Strasbourg, Prague, Brixen, Osnabrück the International Conference on Patristic Studies in Oxford (1991) and the XXXV "Incontro di Studiosi dell'Antichità Cristiana" in Vatican, at the Istituto Patristico Augustinianum (2006) and had my paper published in „Studia Ephemeridis Augustinianum”.

I have a permanent column in the main cultural magazine of Timișoara, "Orizont", where I review each month the most important books from my field of competence, religious studies and classical antique literature. I also make a TV program on cultural and religious themes for 18 years now, every week on the national channel TVR 3 and on TVR Timisoara, named "Spirit and Faith" or "Spiritual Dialogues”.

I think of myself as a good speaker and a relentless cultural mediator between classical theological values and Greek-Latin traditions and the modern, secularized world that needs to keep her spiritual spine not bended to short lasting fashions and futile illusions.

Books published:

1. *Hermeneutica umorului simpatetic. Repere pentru o comicologie românească*, Editura Amarcord, Timișoara, 1999, 340 p.

2. *Între surâs și rugăciune. Modele culturale din comicologia clasică și patristică*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2003, 276 p.
3. *Cetatea literară a Romei. Întemeietorii*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2005, 240 p.
4. *Geneza comicalui în cultura română*, Editura Excelsior Art, Timișoara, 2010, 428 p.
5. *Istoria comicalui românesc*, Editura Datagroup, Timișoara, 2015, 580 p.

Translations from Latin with notes and introduction:

- 1 – Lactantius, *De mortibus persecutorum (Despre morțile persecutorilor)*, Editura Amarcord, Timișoara, 2000, 288 p.
- 2 – Lactantius, *De ave Phoenix (Despre pasărea Phoenix)*, in „Altarul Banatului”, an XVI (LV), serie nouă, nr. 7-9, iulie-septembrie 2005, p. 98-104.
- 3 – Arnobius, *Adversus gentes (Contra neamurilor păgâne)*, in „Altarul Banatului”, an XVIII (LV), serie nouă, nr. 4-6, aprilie-iunie 2007, p. 109-116.
- 4 – Arnobius, *Adversus gentes (Contra neamurilor păgâne)*, in „Altarul Banatului”, an XVIII (LV), serie nouă, nr. 7-9, iulie-septembrie 2008, p. 118-123.

Conf. Dr. FLORINA MARIA BĂCILĂ

Facultatea de Litere, Istorie și Teologie
Universitatea de Vest din Timișoara

**„Reflexe ale cărții biblice *Cântarea Cântărilor*
în poezia lui Traian Dorz”**

English title: *Reflexions of the biblical book Cântarea Cântărilor (The Song of Solomon) in Traian Dorz’s poetry*

Abstract: The current paper’s objective is to take into consideration some of the meanings which the biblical book *Cântarea Cântărilor* has, in direct connection with the manner in which they are reflected in Traian Dorz’s work. Author of thousands poems of mystical style and of numerous volumes of memoires and religious

meditations, he is one of the Romanian writers that showed a continuous interest for the symbols with biblical echoes revealed from the canonical text of the above-mentioned book, enhancing their values in an original artistic vision, according to his own way of perceiving the message. Thus, in a series of poems dedicated to the feeling of missing Divinity (and Eternity) – a fundamental principle of existence –, to the unique communication between God and the restless soul in search of immortality, such a reflection of a unique intimacy generated by a complex feeling implies several avatars of the spirit, related to the sacralised touch of the Untouchable One, which enables the eternal union (in biblical terms) between Jesus and the human being becomes possible. Beyond the simple illustration of such semantic perspectives, which contribute to the spinning of the textual frame, the meanings of those fragments highlight the profound emotions of the lyrical voice, always to be found deeply looking and ascending through the means of mystical acknowledgement – fact which is highlighted in selected fragments from some representative works for his poetical belief.

Keywords: *Song of Songs, Traian Dorz, Semantics, Stylistics, mystical-religious poetry.*

Biography and Works: Florina-Maria Băcilă este conferențiar universitar doctor la Departamentul de studii românești (Colectivul de limba română) al Facultății de Litere, Istorie și Teologie, Universitatea de Vest din Timișoara. Pe lângă numeroase studii, articole, recenzii, cronici, eseuri publicate în volume colective, în reviste de specialitate și de cultură din țară și din străinătate, preocupările sale privind studiul sincron (teoretic sau aplicat) al limbii române (gramatică, semantică, stilistică, analiza discursului) s-au concretizat în lucrările: *Omonimia în limba română. Privire monografică* (2007); *Întâlnire cu Almăjana. Lexicologie – gramatică – stilistică – recenzii – eseuri* (2009); *Cultivarea limbii române. I. Probleme de morfologie; II. Probleme de sintaxă și de vocabular* (2012); *Dorziana – o (re)construcție a textului prin limbaj* (2016) – o carte-eveniment care punctează câteva repere desprinse din semnificațiile generale ale operei lui Traian Dorz, de la relevarea expresiei lingvistice a aspirației spre absolut până la semantica anumitor termeni emblematici sau la rolul unor construcții lexicogramaticale integrate în organizarea textului, fără a ignora valențele mito-simbolice ori interferențele cu valori ale spiritualității creștine. Este membră / colaboratoare în cadrul unor proiecte locale ori naționale, coautoare sau coordonatoare la volume colective, precum și deținătoare a Premiului „Ion Ionescu de la Brad”, acordat de Academia Română, București (2019).

Pr. Dr. IONUȚ DANIEL BĂNCILĂ

Theologische Fakultät
Humboldt Universität, Berlin

**“Straying away from Jesus: Early Christianity
as multiple Gnosticisms in Western Theology”**

Abstract: Early Protestant Theologians conceived the History of Christianity as a progressive estrangement from the pure message of Jesus, a process identified already in the first Christian writings gathered in the New Testament. Because of this ideological bias, scientific historical and philological scholarship on Early Christianity functioned as a projecting surface for their theological (mostly anti-Catholic) agendas. This case is best represented by the study of Gnosticism, the historical-philological discovery of which effected a double response among Protestant theologians: on one hand it was conceived as the apex of unwarranted Hellenization of Christianity (for example: Ehregott Daniel Colberg, 1659-1698), on the other, it was embraced because its appealing philosophical sophistication, to the point of being proclaimed as the true Christian message (for example: Ferdinand Christian Baur, 1792-1860). If the first attitude lays at the basis of the "invention" of Esotericism in the western Culture as recently argued (W. Hanegraaff), the second contributed to the convoluted identity formation of Protestant Theology in the foundational period of the end of the 19th and the beginning of the 20th century, especially under the relativizing pressure of Historicism. My paper will try to disentangle some historical filiations of older and contemporary scholarship on Gnosticism as Christianity and contrast it to the Orthodox approach to it, in which Tradition, not history, functions as a legitimating instance for any given Theology.

Keywords: *Gnosticism, New Testament scholarship, Protestant theology, (Western) Esotericism, Historicism, Tradition.*

Pr. Dr. Ionuț Daniel Băncilă este în prezent Fellow la „Einstein Center Chronoi” în Berlin și membru asociat al Institutului de Istorie a Religiilor, din cadrul Academiei Române. A fost cercetător la „Seminar für Religionswissenschaft” al Universității din Erfurt, Catedra pentru Studiul Creștinismului Ortodox. A studiat teologie, istoria religiilor și orientalistică la Sibiu, Marburg și Berlin. Teza sa de doctorat, susținută la Universitatea von Humboldt din Berlin, tratează problema relațiilor dintre Mandeism și Maniheism (*Die mandäische Religion und der aramäische Hintergrund des Manichäismus. Forschungsgeschichte, Textvergleiche, historisch-geographische Verortung*, Mandäistische Forschungen 6, Harrassowitz, Wiesbaden, 2018).

Publicații recente: „Receptarea Cabalei și a Alchimiei, ca discursuri esoterice occidentale în Creștinismul ortodox”, în: N. Tănase / C. Jinga (ed.), *Simpozionul de Educație și Spiritualitate Ortodoxă Polis & Paideia*, Editura Academiei Române, București, 2021, 181-196; „Introducing a New Religion. Narrative Strategies in the Presentation of Islam in Early Copto-Arabic Historiography”, în: V.-O. Mihoc / R. Craig (ed.), *Contested Coexistence. Insights on Arabic Christianity from Theology to Migration. Proceedings from the Summer School »Arabic Christianity: History, Culture, Language, Theology, Liturgy« (Münster, July 18–August 12, 2016)*, Göttinger Orientforschungen I.59, Harrassowitz, Wiesbaden, 2020, 21-36.

Lect. Dr. EUSEBIU BORCA

Facultatea de Litere a Centrului Universitar Nord din Baia Mare
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca

“The Flood (Biblical-Scientific Perspectives)”

Abstract: Among the memorable events that the Holy Scriptures relate in its pages, the Flood occupies a special place, both through the drama of the event and through the lessons that can be drawn from a correct exegesis. Related in the pages of Holy Scripture, Christians refer to this event as one that cannot be challenged historically,

because the authenticity of the divine Word is unassailable. So is theodicy, because the idea of a God who does not want or cannot put an end to evil is also nonsense. In the face of such approaches, Christian confession is one of an apologetic nature. The flood was a historical event, it was allowed by God, who, although it was caused by the sins of men, the ultimate goal was not revenge or punishment, but the salvation of the human race, which, from a soteriological perspective, went bankrupt in history. The cause of the flood must be sought in the disobedience of men or in the actions of the devil, who he "has been murdering men" (Jn. VIII, 44), but God, Who is the source of Love and Goodness, pours out `upon men of what He is: love and goodness. Therefore, through the Flood, God shows His loving Providence, offering, once again, to mankind, the possibility of rebirth. The Bible and Science should not be placed on conflicting positions, nor should they be confused (the Bible is not a geology textbook). There are differences of approach and reporting between the two, which often, especially due to narrow theologians or all-knowing scientists who use a different language, place their beliefs / theories in positions diametrically opposed to the other field. Although they all want to find out the truth, the scientist, armed (often only) with all rational powers, starts in this approach, from experiment to experiment, from theory to theory, wanting to find the answer to the question: What is truth? On the other hand, for the theologian, the Truth is the One who makes himself known, the One who reveals himself.

Keywords: *Flood, Holy Scripture, Science, exegesis.*

Lector universitar dr. în domeniul Teologie și titular pe disciplina Studiul Vechiului Testament în cadrul Domeniului de Teologie Ortodoxă „Justinian Arhiepiscopul”, Facultatea de Litere a Centrului Universitar Nord din Baia Mare, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca.

Articol recent: „Ce ne învață Vechiul Testament despre pandemie?”, în *Studia Universitatis Septentrionis Theologia - Orthodoxa*, An XII, nr. 1, 2020, pp. 19-54.

Pr. MARIUS ADRIAN CĂLIN

University of Heidelberg, Germany

**“Marian Devotion in India as a theological construct
for an inter-religious world”**

Abstract: Today's cult of Mary in India is a product of the 20th century and is associated with the development and spread of European Catholic worship of Mary from the mid-19th century. Mary is very present in the everyday life in India and is revered by Christians as well as by Hindus and Muslims. Many statues and icons of the Virgin Mary with European and Indian influence can be seen on billboards, in private cars, in buses or trains, and even more often at home on the wall. More than that, Marian pilgrimage sites are also very popular in India. One of the major turning points in the development of this cult on the subcontinent was the first Asian-Marian Congress from 1921 in Chennai, South India. Among other things, the congress brought about a popularisation of the teachings of Mary in India.

The aim of the lecture is to address the particular impact of this congress on the later growth of Marian devotion in India.

Rev. Marius-Adrian Calin (born in 1989) is a priest of the Romanian Orthodox Diocese in Germany, in the Holy Trinity parish from Heidelberg. He has a Bachelor (2012) in Orthodox Theology (at the university of Bucharest), a first Master Degree in History of Church (2014) in Bucharest and a second Master Degree in Religious Studies and Intercultural Theology (2017) at the University of Heidelberg. Now he is doing a doctoral research at University of Heidelberg in the department of Religious Studies and Intercultural Theology with Prof. Michael Bergunder. He has extended research stays in South India and Sri Lanka and has several scholarships from EKD and University of Heidelberg. He gives special attention to the interfaith phenomenon in India and Far East and the perception of Mary and Jesus in non-Christian religions.

Pr. Prof. Dr. IOAN CHIRILĂ

Facultatea de Teologie Ortodoxă
Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca

**“The heavenly priesthood and the angels
in the first Song of the Sabbath Sacrifice
(4Q400 Frag. 1 Col. 1-2)”**

Abstract: Song of the Sabbath Sacrifice discovered at the Dead Sea and at Masada offer, through their content, but also through their liturgical usage, a special attention to the heavenly powers. These texts provide unique details about how angels serve in heaven and glorify God. The religious service they perform in the heavenly temple contains paradigmatic elements that are meant to give people the opportunity to learn how to draw close to God and how to serve Him. In this study we aim to focus on the first hymn and highlight the aspects that develop the images mentioned, placing a visible emphasis on the concept of heavenly priesthood. To achieve this desideratum, we first aim to translate this hymn, to approach it exegetically and to decant the theological ideas that come to complete the Old Testament discourse on angels.

Keywords: *Sabbath, liturgical sacrifice, angels, temple, priesthood.*

Domenii de competență: Vechiul Testament, Arheologie biblică, Limbă ebraică, Literatură intertestamentară, Istorie modernă universală. Specializare doctorat: Teologia Vechiului Testament, cu elemente de arheologie biblică și limbă ebraică clasică.

Rev. Fr. Dr. MARCIN CHROSTOWSKI
High Seminary of Bydgoszcz Diocese, Poland

**“The Book of Tobit in the context of
the first Israelite diaspora in Assyria”**

Abstract: The Book of Tobit (Tob) is generally regarded as a parenetic work describing the life of a pious Israeli family in the Assyrian exile in Nineveh. The historical and geographical inaccuracies of some parts of the book, as well as various folklore elements, contributed to the universal treatment of Tob as a colorful folktale of a moralizing nature, in which historical references are merely fictitious. A thorough study of the most important texts of Tob, also preserved partly in the manuscripts of Qumran (4Q196-200) and a meticulous analysis of its onomastics and topography, also in juxtaposition with ancient extra-biblical onomastics, leads to the conclusion that the author of the book, despite some inaccuracies, referred to the authentic events of the first Assyrian invasions in the territory of northern Israel and the mass deportations of its inhabitants to Mesopotamia in the VIII century BC. The diaspora, which was created as a result of this, contrary to the prevailing opinion, retained its identity, which is described in the Tob pages. This book, written from a considerable time perspective relating to the events described (III-II century BC), depicts them in the manner of a parable of faithfulness to God in the conditions of the first Israelite diaspora, whose origins were outlined in Tob.

Keywords: *Book of Tobit, diaspora, Assyria, folktale, identity.*

Rev. Marcin Chrostowski (born in 1985) is a priest of the Diocese of Bydgoszcz in Poland, vicar of the parish of St. Kazimierz in Łochowo, Doctor of Theological Sciences of the Nicolaus Copernicus University in Toruń, lecturer of the Holy Scripture at the High Seminary of Bydgoszcz Diocese, catechist at the John Paul II Elementary School in Łochowo, secretary of the The Society of Polish Biblical

Scholars, author of the monograph entitled *Book of Tobit - parable of the beginning of the Israelite diaspora in Mesopotamia*, Dissertations and Biblical Studies 49, Publishing House "Vocatio", Warsaw 2018, pp. 599 (in Polish); rev.: *The Polish Journal of Biblical Research* 18, No. 1-2 (35-36) (2019) 239-244. He studied at Tel Aviv University and Studium Biblicum Franciscanum in Jerusalem. He specializes in the Old Testament and biblical history.

MARIA CIOATĂ, PhD

University of Manchester

**“Traditional Reactions to Modern Higher-Criticism:
the Case of Dr. Moses Gaster”**

Abstract: Chief Rabbi of the Spanish and Portuguese congregation in London, zionist, collector and wide-ranging scholar, ‘the Very Reverend Dr.’ Moses Gaster (1856-1939) is not in the first place thought of as a biblical scholar. He was however well-aware of biblical scholarship at his time. The lists of books in his possession (now at the John Rylands Library in Manchester) show that he owned works by scholars such as Delitsch, Wellhausen, Kautsch and Dillmann. For example, the twelve lots he bought from the sale at Hodgson’s on 18 November 1920 included biblical (OT and NT) commentaries by Nowack, Holtzmann, Selin, and Gunkel, with 9 unspecified ‘others’ and 4 parcels of ‘modern German theology’. Among the hundreds of book reviews he wrote, a significant portion relates to biblical studies. This paper will critically examine these reviews, focussing on Gaster’s attitude to ‘Higher Criticism,’ which he perceived as ‘complete destruction of the biblical tradition’. Gaster’s own work related to the Bible might be perceived as an attempt to recover and preserve biblical traditions.

Although many of his ‘findings’ can be disputed, Gaster does foreshadow current scholarly praxis in various two ways. He emphasised what can be learned from the actual surviving manuscripts, rather than speculating about a hypothetical ‘Urtext’, which is interesting in light of the current focus on manuscripts as artefacts

and interest in scribal praxis. He also manifested cultural sensitivity, illustrated by his critical question 'Is one justified in applying a Western modern standard of book writing to old times and notably to the East?'

By examining the case of Moses Gaster, this paper relates to wider issues of the contributions of intellectuals 'on the margins' (outside of universities and seminaries) to biblical scholarship in the late nineteenth-early twentieth centuries, and of 'traditional' (or 'religious') alternatives to 'critical' (especially source-critical) biblical scholarship.

Keywords: *history of biblical scholarship, conservatism/traditionalism, Moses Gaster, book reviews, Hebrew manuscripts.*

PhD from the University of Manchester (UK) in 2010. A revised version has been published as: *The Testament of Job: Text, Narrative and Reception* (Library of Second Temple Studies 80. London: T&T Clark/Continuum, 2012). Unlike earlier scholarship I have paid particular attention to the Christian transmission of the text within Slavonic manuscripts of mixed contents, bringing several previously unknown (in western scholarship) manuscripts to wider attention. My postdoctoral research has focussed on the scholarship and collection of Dr. Moses Gaster (1939-1956); two latests articles are: "Apocrypha and Pseudepigrapha' as 'Popular Literature': Moses Gaster's contributions in conversation with Current Debates', *Scripta & e-Scripta* 19 (2019): 205–263 and "The Collection of Dr. Gaster at the Library of the Romanian Academy in Bucharest", in *Biblical Apocrypha in South-Eastern Europe and Related Areas*, ed. M. Cioată, A. Miltenova, E. Timotin (Brăila: Editura Istros, 2021), 277–312.

Pr. Dr. GHEORGHE COSTEA

paroh al comunității române din Siria și Liban

„Traduceri arabe ale Sfintei Scripturi”

Abstract: Christianity has spread in the Arab world since its inception. Although in the beginning, the word of scripture was only in Greek, in time it was necessary to know the Gospel in Arabic as well.

In this article, I want to present the first editions of the Holy Scriptures in Arabic. We will try to cover all the parts of the Bible because we have different translations for Old Testament and the New Testament. We will see that are some major differences in the way of translation and in the sense of textuality. We will try to make a short inventory of the editions but also of the manuscripts that we have available so far.

I want to discover how the Holy Scripture appeared in Arabic because I believe that by knowing the editions of the Bible in Arabic we can truly know the evolution of Christianity in the Middle East.

- 14 decembrie 2018: Doctor în Teologie după susținerea tezei de doctorat cu titlul „Rolul traducătorilor creștini în transmiterea filosofiei grecești în lumea arabă”, având ca îndrumător de doctorat pe domnul Profesor Doctor Remus Rus. În urma susținerii tezei am primit titlul științific de DOCTOR în domeniul TEOLOGIE cu distincția *foarte bine / magna cum laude* în baza Ordinului Ministrului Educației Naționale nr. 4193 din 29.05.2019.
- iulie 2011 – prezent: Preot al comunității creștin-ortodoxe române din Siria și Liban. Din pricina războiului civil din Siria, s-a hotărât în cadrul ședinței Permanenței Consiliului Național Bisericesc din 23 iunie, prin decretul cu numărul 5184/2011, suspendarea slujirii permanente la Damasc; iar mai apoi îmbiserizarea mea la Biserica Sf. Ap. Petru și Pavel și Sf. M. Mc. Ecaterina Belvedere din București. Periodic, după cum se specifică în aceeași hotărâre, merg la Damasc și Beirut spre a

oferi asistență religioasă românilor creștin-ortodocși din cele două țări (Siria și Liban).

- aprilie 2009 – iunie 2011: Preot al comunității creștin-ortodoxe române din Damasc, Siria din hotărârea Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL prin Înalta rezoluție de pe teme nr. 1821/04.03.2009; având domiciliul în Damasc, Siria.

Pr. Dr. DRAGOȘ ANDREI GIULEA

Theological Studies Department,
Concordia University, Canada

„Preoție universală și ierarhii de har”

Subiectul preoției universale a fost unul intens dezbătut între teologii catolici și protestanți și rămâne încă unul foarte spinos. În timp ce interpretările catolice, precum și cele ortodoxe, tind să asocieze preoția universală cu viața spirituală și sacramentală acceptată cu botezul sau mirungerea, cele protestante favorizează soluția spirituală sau morală conform căreia toți creștinii sunt preoți atunci când slujesc aproapelui sau împlinesc acte morale sau spirituale. Discuția se rezumă, în cele din urmă, la modul în care înțelegem în particular 1Pet 2,5 și 2,9 și Apoc 1,6, anume, reinterpretarea creștină la Ieș. 19,6.

Această prezentare își propune o relectură a acestei teme și a temei preoției, în general, aruncând o nouă privire asupra gândirii liturgice a epocii în care au fost compuse aceste texte, prin urmare, perioadele Vechiului și Noului Testament și teologia sacramentală a Templului din Ierusalim. Noua preoție con-lucrează în Duh cu toți creștinii (preoția universală), pentru a avansa în har, în purificare și sfințenie și pentru a descoperi ierarhiile inefabile ale harului pe care Dumnezeu le-a așezat în creație. Marii mistici, de la Sf. Ap. Pavel la Areopagit și la alți sfinți, le-au contemplat: de la creștinii botezați la diaconi, preoți, episcopi și toate cetele îngerești. Viața creștină rezidă, în cele din urmă, în efortul de a realiza lucrarea și sinergia potrivită cu Dumnezeu pe nivelul sacerdotal al harului pe care El l-a așezat pe fiecare dintre noi.

Pr. Andrei-Dragoș Giulea se naște în 1975 în Izbiceni de Olt. Urmează studii de filosofie, limbi clasice și teologie la Universitatea București unde este licențiat în filosofie teoretică în 1997. Un an mai târziu – 1998 – își încheie studiile aprofundate în același domeniu și aceeași universitate, pentru ca în 2004 să-și definitiveze doctoratul în filosofie la Institutul de Filozofie și Psihologie al Academiei Române cu teza *Teoria procesualității în ontologia lui Constantin Noica*.

Rev. Fr. Dr. CAPODISTRIAS HÄMMERLI

Theologische Fakultät, Universität Freiburg, Schweiz

**“The Modern Philosophical and Juridical Concept
of Non-discrimination in the Light
of an Exegesis of Genesis 1”**

Father Prof. Dr. LAWRENCE IWUAMADI

Ecumenical Institute at Bossey
and the World Council of Churches, Geneva, Switzerland

**“The Genealogy of Jesus According to Matthew:
Purpose of Text and Its Reception in the Early Christianity”**

Abstract: Genealogy as a literary genre is common in Jewish literature as in those of the surrounding Ancient Near East. There are several genealogical accounts in the Hebrew Bible, of which we find the bulk of the collections of the books of Genesis

and Chronicles. Until recently, scholars have given less attention to genealogy as a literary form. There was a lack of interest because of the perplexing nature of genealogies and the boring tasks of dealing with a lengthy list of ancestors.

Renewed interest in the study of genealogy as a literary genre in modern biblical scholarship has revealed the depth of meaning in genealogies, the basic structure, and function. The authors of genealogical accounts used the literary form, convinced that their audience would grasp the intended message.

The New Testament has two accounts of the genealogy of Jesus recorded in the gospels of Matthew (1:1-17) and Luke (3:23-38). Ancestral records of Jesus with similar features but no little divergencies. This paper will first present an overview of genealogy as a literary genre in Rabbinic Judaism, including their characteristics and function. Then it will focus on the genealogical account of Jesus according to Matthew, with a specific interest in structure, content and purpose. It will give us the opportunity to reexamine some of the unresolved questions related to the Davidic link of Mary, and including of women of foreign origins and of certain reputation in the list. An important element of the paper will be attention to the reception of Matthew's account of the genealogy of Jesus in early Christianity and among the Church Father.

Keywords: *Genealogy; Matthew; Reception; Early Christianity; Genre.*

Fr Prof. Lawrence Iwuamadi (Nigerian) is a Roman Catholic priest seconded by the Pontifical Council for Promoting Christian Unity, Vatican, to the Ecumenical Institute at Bossey and the World Council of Churches, Geneva, Switzerland since 2012. A New Testament scholar from the Pontifical Biblical Institute and Gregorianum, Rome, Fr Iwuamadi teaches Ecumenical Biblical Hermeneutics and Intercultural Biblical Studies at Bossey. He served as the academic dean of the Institute until 31 July 2021. He is a member of Society of Biblical Literature.

Pr. Conf. Dr. CONSTANTIN JINGA

Facultatea de Litere, Istorie și Teologie

Universitatea de Vest Timișoara

**„Când arcul se transformă în cânt, iar mierea în gând.
Aspecte ale traducerilor Sfintei Scripturi relevante pentru
interferențele iudeo-creștine în exegeza biblică medievală”**

Abstract: Studiul de caz asupra 2 Regi/Samuel 1:18, respectiv Luca 24:2 pornește de la constatarea că sunt lexeme din TM ale căror echivalări nu se regăsesc deloc în versiunile traduse în limbile elină sau latină, dar reapar în versiuni vernaculare, sub o altă formă. Analiza transformărilor pe care le suferă versetele biblice în cadrul travaliului traductologic revelă o posibilă influență a soluțiilor exegetice iudaice, asupra activității traducătorilor creștini, într-o epocă pe care suntem obișnuiți să o considerăm ca fiind caracterizată printr-o segregare accentuată și un antagonism virulent, a mediilor intelectuale iudaice și creștine.

- membru al Societății Bibliștilor Ortodocși Români (SBOR) și al Society for Old Testament Study (SOTS); Domenii de cercetare/competență: Vechiul Testament, hermeneutica biblică, raportul dintre Biblie și literatură, artă, film; Cea mai recentă contribuție științifică publicată: *Papyrusul Nash și Ketef Hinnom – cele mai vechi documente biblice, implicații exegetice*, în rev. „Analele Universității de Vest din Timișoara. *Seria teologie*”, vol. 25/2019.

Rev. Fr. Dr. SREĆKO KORALIJA

University of Cambridge

**“Relevance of the manuscript tradition
for corpus-based lexical analysis”**

Abstract: Manuscripts not only contain orthographic variants, but also provide information about how biblical narratives were used in a particular tradition (e.g. Syriac and Aramaic). This helps to better distinguish between translated biblical narratives and their reception within a commentary tradition. It may also help to better distinguish between different corpora such as LXX (Septuagint), T (Targum) and P (Peshitta). There are several factors for this: traces of redactions, harmonizations, or reversal of word order. Many textual and compositional peculiarities attested in a corpus therefore not only point to the importance of the manuscript tradition for lexical analysis, but also testify to some extent to the autonomy of a corpus. The paper will illustrate this with some examples from the Book of Genesis, comparing Targum and Peshitta.

Pr. Conf. Dr. Ilie MELNICIUC-PUICĂ

Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dimitru Stăniloae”

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

**“The biblical message from Ephesians 2.20
transposed into ecclesiastical painting”**

Abstract: The terms "foundation" and "cornerstone" have rich semantic values. Pauline ecclesiology was developed over time, being amplified by Orthodox murals. Visual memory, therefore, complements biblical education in an integrative way. For Old Testament prophets, certain texts are suggested, which the painter can transcribe on open scrolls. For the Holy Apostles, however, there are no textual indications in the Handbook of Painting, these being rather recognized by symbols: keys, closed scrolls or closed book. The cornerstone is actually the keystone, which in the architecture of the place of worship opens the spiritual horizons through Jesus Christ the Pantocrator.

Keywords: *Jesus Christ, Prophets, Apostles, mural painting, cornerstone.*

LINDA-SASKIA MENCZEL

Universitatea de Vest din Timișoara

“Hebrew inscriptions in European Christian themed art”

Abstract: The birth of the European Renaissance set the stage for the interest in the study of Hebrew by Christian scholars, facilitated by the collaboration with the People of the Book and the new converts to Christianity, who could shed light on the complex meanings contained in original text of the Old Testament. It is in this period that Hebrew inscriptions have begun to appear in the works of European artists, permeating the works of the great masters such as Rembrandt, Holbein, Van Eyck, Rubens, Durer or El Greco. Although most of the inscriptions fall into one of the pseudo-Hebrew categories, some works of art contain correct Hebrew and sometimes profound theological meanings encoded in a brief text discretely hidden on a piece of clothing, an open book or in the background of a painting, drawing or sculpture.

These inscriptions began to be studied only in the last thirty years or so and there is no body of work that catalogs them all, since such an endeavor requires a familiarity with Hebrew, history of art and Christian theology, but also access to the original artwork or quality reproductions in order to identify the usually small inscriptions. The following study presents a brief description of the types, objectives and major themes of Hebrew inscriptions in European fine art, and describes some meaningful examples of the theological messages encoded in them.

Keywords: *Hebrew inscriptions, art, Christian Hebraism.*

Linda-Saskia Menczel este născută în 1972 la Timișoara, unde revine după zece ani petrecuți în Israel și Africa de Sud. Studiază la Art, Ballet, Drama and Music School în Johannesburg, Africa de Sud, până în 1989 apoi se repatriază și urmează Facultatea de Arte Plastice din cadrul Universității de Vest Timișoara, specializarea

sculptură, promoția 1998. Este doctorand al Facultății de Arte Plastice și Design din cadrul UVT începând cu 2019.

Afilieri: membră a Uniunii Artiștilor Plastici din România din 1999 / membră fondatoare a grupului "Dor" din 2001 / membră a Stress Management Counsellors Association din Marea Britanie 2001 / membră a Societății Femeilor Creștin Ortodoxe din Timișoara din 2016 / membră a Asociației femeilor creatoare în artă plastică din România din 2016.

Publicatii recente: „Pseudo-scriere și sens mistic. Broderia veșmintelor din pictura europeană a secolelor XV-XVII”, *Orizonturi Culturale Italo-Române*, nr. 7-8, iulie-august 2021, anul XI; „Inscripții ebraice în arta europeană a secolelor XV-XVIII – un semn al erudiției”, *Caiete de Arte și Design*.

Pr. Conf. Dr. ALEXANDRU MIHĂILĂ

Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”
Universitatea din București

“Aquila and the Greek Text of Ecclesiastes”

Părintele profesor Alexandru Mihăilă este diacon conferențiar universitar doctor în teologie biblică. Predă Studiul Vechiului Testament și limba ebraică la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București. Este autorul a numeroase articole, studii, cărți și manuale biblice.

Pr. Lect. Dr. IOAN MIHOC

Lecturer in New Testament Studies, Faculty of Letters, History and Theology,
University of West, Timișoara, Romania

**“Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις:
Theological Insights of Titus 2:11 within Epistle’s Context”**

Abstract: According to Titus 2:11, true holiness is the outworking of the epiphany of God’s grace in Christ. Within the opening greeting of Titus, one of the most theologically constructed of Paul’s letters, the apostle declares the main goal of his ministry (1:1-2) and establishes that it demonstrates the fulfillment of God’s redemptive plan (1:2-3). Each main section of the Epistle’s teaching is supported by theological material (2:11-14; 3:4-7), emphasizing, on one hand, how the traditional message of Jesus Christ’s death forms the basis for God’s plan of redemption. Here, the ransom logion (2:14) is to be read in the light of Ebed Yahweh songs (Isa 42:6-7; 49:6-8). On the other hand, the baptismal hymn (3:4-7) – with its certain Pauline vocabulary, except for *παλιγγενεσίας*, cf. only Mat 19:28 - displays the theological foundation of Christian life within the world. Even though the subsequent passage ethically elaborates the first, both passages help us understand that when this Epistle was being written, a doctrinal phraseology had already been developed, which becomes natural to a Christian teacher when addressing a disciple.

Keywords: *epiphany, grace, creed, baptismal hymn, biblical theology.*

Domenii de cercetare: Studiul Noului Testament și Arheologie biblică.

Ultimele articole publicate: “Eschatological Aspects of the Apostolic Kerygma in Acts”, în Martin Tamcke, Constantin Preda, Marian Vild, Daniel Mihoc (Ed.), *Scripture’s interpretation is more than making science. Festschrift for Prof. Vasile Mihoc*, Lit Verlag, Münster, Zürich, 2020, pp. 173-189; “The Spirituality of the Epistle to the

Hebrews. Liturgical Significance and Personal Application”, în: Arhim. dr. Casian Rușeț, coordonator, *Lucrările Simpozionului International „Comuniune și comunități: jertfă, slujire, spiritualitate”, Caransebeș 6-7 mai 2019*, Editura Montefano (Fabriano, Italia) și Editura Episcopiei Caransebeșului, 2020, p. 207-229; „Aspecte eclesiologice ale Epistolei către Evrei”, în *Altarul Banatului*, nr. 1-3, 2020, <http://altarul-banatului.ro/wp-content/uploads/2020/06/5.pdf>

Pr. Dr. MIHAIL MILEA

Teacher of New Testament Studies

“Bishop Kesarios” Orthodox Theological Seminary, Buzău

„Temeiuri biblice pentru lucrarea filantropică în Biserică”

Abstract: Sfânta Scriptură, izvor al Revelației divine și totodată cartea de căpătâi a creștinilor, ne arată, printre altele, cum să lucrăm binele în și prin Biserică. Lucrarea filantropică este consecința asumării responsabilității pe care fiecare om, ca și „chip al lui Dumnezeu”, trebuie să o aibă față de cei din jur. Evaluarea de la Judecata finală se bazează pe felul în care ne-am implicat în slujirea aproapelui: „Întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut” (Matei 25,40).

Faptele noastre filantropice sunt ecouri ale dragostei lui Dumnezeu revărsate către întreaga umanitate. „Dumnezeu este iubire” (1 Ioan 4, 8), iar noi, ca și creștini, trebuie să manifestăm iubirea față de toți, mai ales față de persoanele în suferință (vezi parabola Samarineanului milostiv). Hristos este Iubirea întrupată și slujitor al binelui necondiționat. El este jertfitor și jertfă, precum și model de urmat: „Precum v-am făcut Eu vouă, să faceți și voi” (Ioan 13, 12-15). Din pericopa legată de înmulțirea pâinilor, cuvintele: „Dați-le voi »ucenicii« să mănânce” (Matei 14, 16) reflectă că hrănirea poporului este misiunea apostolilor, la fel de importantă ca și grija de sufletele oamenilor.

Cuvinte cheie: agape, Biblia, binele, Biserica, bolnavi, Cina cea de Taină, dezlegare de păcate, filantropie, samarineanul milostiv.

Biobibliografie: Părintele Mihail Milea s-a născut pe data de 27 aprilie 1958, într-o familie cu 12 copii, în satul Câmpeni, localitatea Amaru din județul Buzău. A absolvit Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Marina” din București în anul 1985. În 1998 obține titlul de doctor în Teologie, cu teza: *Noțiunea de lume în scrierile Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan*. În 2002 devine doctor în Sociologie, susținând lucrarea *Alternative la instituționalizarea persoanelor vârstnice*.

Din anul 1992 este președinte al Fundației „Sfântul Sava de la Buzău”, cunoscută pe plan național și nu numai pentru numeroasele sale proiecte sociale, culturale și misionare. Dintre aceste proiecte finalizate, amintim: Așezământul pentru bătrâni „Sfântul Sava” din Câmpeni, Campusul pentru copii din Bisoca, o Cantină Socială în Buzău, Tabăra pentru Tineret din Maliuc, jud. Tulcea, Căminul de bătrâni „Sfântul Sava” din comuna Pietroasele, Așezământul pentru persoane vârstnice „Sfântul Sava” din comuna Năeni, Complexul Social Savaliada.

Din anul 1990 este preot la Catedrala „Sfântul Sava de la Buzău”, iar din 1989, profesor titular la Catedra de Studii Biblice din cadrul Seminarului Teologic „Chesarie Episcopul”, Buzău.

De-a lungul timpului, folosind de cele mai multe ori pseudonimul literar Sava Bogasiu, a publicat 40 de cărți, dintre care amintim:

1. *Viața și acatistul Sfântului Mucenic Sava de la Buzău*. Atena, 1994
2. (traducător al cărții din limba aramaică) – *Sfântul Afraat Persanul: Îndrumări duhovnicești*. București, Editura Anastasia, 1998
3. *Viața și acatistul Cuviosului Vasile de la Poiana Mărului*. Buzău, Editura „Sfântul Sava”, 2002
4. *Biserica și societatea*. Buzău, Editura MAD LINOTYPE, 2005
5. *Savaliada. Fundația „Sfântul Sava de la Buzău” în imagini și cuvinte*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2006
6. *Glasul Bisericii despre Uniunea Europeană*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2007
7. *Sansalas* (roman). Buzău, Editura Alpha MDN, 2008
8. *Măreția Bisericii Ortodoxe*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2008
9. *Mare este Dumnezeu*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2008
10. *Convorbiri amprentate*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2009
11. *Evanghelia în eseuri duminicale*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2010
12. *Testament într-o veșnicie al Părintelui Vasile Șt. Antofie*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2010
13. *Dialoguri non-violență amprentate*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2010

14. *Abecedarul istoric al Basarabiei de la A la Z*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2010
15. *Mărturii în lumina dreptei credințe*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2011
16. *Basarabia în versuri* (poezii). Buzău, Editura Alpha MDN, 2011
17. *O zi din viața unui preot*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2012
18. *Duhovnicul, un devotat prieten de suflet*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2013
19. *Gânduri printre rânduri*. Buzău, Editura Editgraph, 2013
20. *Sfinții Brâncoveni – martiri ai Ortodoxiei românești*. Buzău, Editura Editgraph, 2014
21. *Credința și demnitatea Sfinților Brâncoveni în fața morții* (piesă de teatru). Buzău, Editura Editgraph, 2014
22. *Ultima noapte a Sfinților Brâncoveni* (roman). Buzău, Editura Alpha MDN, 2014
23. *Stihuri brâncovenești* (poezii). Buzău, Editura Alpha MDN, 2014
24. *Sfinți cu numele Sava în Biserica Ortodoxă*. Buzău, Editura Editgraph, 2017
25. *Sfântul Sava de la Buzău într-un acatist întreit*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2017
26. *Abecedarul Marii Uniri*. Buzău, Editura Alpha MDN, 2018
27. *Pelerinaj de suflet în Capadocia: pe urmele Sfântului Mucenic Sava de la Buzău*. Buzău, Editura Editgraph, 2019
28. *Sfinți din Capadocia contemporani cu Sfântul mucenic Sava de la Buzău*. Buzău, Editura Editgraph, 2019
29. *Creștinul autentic de astăzi, un martir în devenire*. Buzău, Editura Editgraph, 2020
30. *Jurnalul meu cu Sfântul Sava de la Buzău. 105 zile împreună cu și despre Sfântul Mucenic Sava de la Buzău: confesiuni, corespondență, experiențe duhovnicești, gânduri, dorințe etc.* Buzău, Editura Editgraph, 2020.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști, iar în anul 2011 a primit diploma specială în cadrul galei „10 pentru România”, ca apreciere pentru întreaga activitate socială, umanitară și culturală desfășurată în țară și în străinătate.

Rev. Dr. TRAIAN GHEORGHE MOCAN

Facultatea de Științe Umaniste și Sociale;
Centrul de Studii Interculturale și Interconfesionale „Corneliu Constantineanu”
Universitatea „Aurel Vlaicu”, Arad

**„Noțiunea de »pocăință« în cele cinci scrisori ale Apocalipsei:
Efes, Pergam, Tiatira, Sardes și Laodiceea
(Apoc 2,5; 2,16; 2,20-22; 3,3; 3,19)”**

Rezumat: Studiul de față își propune o analiză a termenului „pocăință” în cele cinci scrisori ale Apocalipsei: Efes, Pergam, Tiatira, Sardes și Laodiceea. Termenul apare atât sub formă substantivală, cât și sub formă verbală, constituind unul dintre conceptele principale ale respectivelor scrisori. Analiza se va face din punct de vedere exegetic, pornind de la etimologia cuvântului și contextul fiecărei ocurențe. Se va utiliza material bibliografic recent, pentru a se scoate în evidență mesajul pe care Hristos a dorit să-l transmită bisericilor, în mod deosebit latura penitentă a acestuia.

Cuvinte cheie: *pocăința, penitența, Asia Mică, epistole generale, Apocalipsa, scrisori, Efes, Pergam, Tiatira, Sardes, Laodiceea.*

Pastor al Bisericii Penticostale Filadelfia din Oradea, doctor în teologie al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, cu teza „Duhul și Biserica în scrisorile Apocalipsei (cap. 2-3)”, titlu obținut la Facultatea de Teologiei Ortodoxă, sub îndrumarea Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană. În prezent activez ca și profesor asociat la Facultatea de Științe Umaniste și Sociale; Centrul de Studii Interculturale și Interconfesionale „Corneliu Constantineanu” – Universitatea „Aurel Vlaicu”, Arad. Interesat de teologia Noului Testament (în special cea ioanină), ecesiologie, pneumatologie și creștinism primar.

Prof. Dr. ȘTEFAN MUNTEANU

Institut de Théologie Orthodoxe Saint-Serge, Paris

**„Pe cine strigă Iisus pe Cruce:
pe Dumnezeu sau pe Ilie? (Mt 27,46; Mc 15,34)”**

Abstract: According to the Gospels of Matthew and Mark, the last words of the Savior on the Cross are from Psalm 21,1: “My God, my God, why have you forsaken me?” (cf. Mt 27,46; Mk 15,34). Matthew’s Gospel quotes this verse in its Hebrew form: *Eli, Eli, lama sabachthani?*, while the evangelist Mark prefers the Aramaic language spoken at that time by the Jews: *Eloi Eloi, lama sabachthani?* Regardless of the variant to which we refer, what interests us is the reaction of those present at the Cross when the Savior utters these words: “He’s calling Elijah” (Mt 27,47) or “Listen, he’s calling Elijah” (Mk 15,35). How should this reference to the name of the Prophet Elijah be interpreted? What is going on here? Is it a simple confusion due to the phonetic resemblance between the first words of Psalm 21 and the name of the prophet Elijah as the traditional interpretation claims? Or the expectation of the fulfillment of a prophecy from Malachi 3,23-24?

Keywords: *Eli, Eloi, Elijah, lama sabachthani, Eliyah, Eli tâ*

Stefan MUNTEANU est docteur en Théologie biblique de l’Université pontificale grégorienne de Rome (Italie) et auteur d’une thèse intitulée *Les traductions interconfessionnelles de la Bible. Étude critique et comparative d’un phénomène moderne*. Il enseigne l’Ancien Testament à l’Institut de Théologie Orthodoxe Saint-Serge à Paris et est depuis 2018 le vice-président de l’Alliance Biblique Française.

Références bibliographiques : « Quel canon pour l’Ancien Testament ? », *L’aventure de la TOB. Cinquante ans de traduction œcuménique de la Bible*, Paris, Cerf/Bibli’O, 2010, 89-114 ; « La Septante et le canon chrétien de la Bible », *Cahier Évangile* 177 (2016) 59-70 ; « Les canons chrétiens de l’Ancien Testament », dans

ISBE Timișoara 2021: Speakers

Antoine GUGGENHEIM et Roselyne DUPONT-ROC (dir.), *L'encyclopédie Après Jésus. L'invention du christianisme*, Paris, Albin Michel, 2020, p. 507-508 ; *Dictionnaire Grec-Français du Nouveau Testament*, Alliance Biblique Universelle – Éditions Bibli'O, Paris, 2021.

(<https://saint-serge.net/personnel/stefan-munteanu/>)

Lect. Dr. STELIAN PAȘCA-TUȘA

Lector la disciplina Studiul Vechiului Testament
din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca

**“The Sacrifice of Isaac in Byzantine Art:
Christological Perspectives of Interpretation”**

Abstract: The sacrifice of Isaac was received early on as a foreshadowing of the Saviour’s sacrifice on the cross. The typological dimension of this sacrifice was first based on the veiled words of the Lord to this event, suggesting that Abraham mystical saw in the sacrifice he made, the sacrifice that would save the world. The Church Fathers, starting with Meliton of Sardis, systematized this perspective and indicated the elements that legitimize this way of interpretation. The vision of the Church Fathers was later assumed by the Christian artists who wanted to transmit this theological message further and through the visual. In the present research involving the approach of patristic literature, the second great source of iconography, I propose to highlight the Christological elements that Christian artists insert in their works of art to capture the type-antitype relationship between Isaac and Jesus Christ. I will consider only the specific scenes of Byzantine art for a period of about a millennium (VI-XVI centuries), starting with the mosaics from the Roman basilicas and ending with the most representative frescoes for the Macedonian and Cretan Schools.

Keywords: *Isaac-Jesus Christ, typology, art, Church Fathers, Christological interpretation.*

Stelian Pașca-Tușa, doctor în teologie, este lector la disciplina Studiul Vechiului Testament din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Fr. Dr. CONSTANTIN POGOR

Institut de Théologie Orthodoxe “Apôtre Paul”, Bruxelles

“The Psalter. From text to prayer”

(„Psaltirea, de la text la rugăciune”)

Cuvinte cheie: *Psalmii, manuscrise, liturgica, duhovnicesc, Qumran.*

(Psalms, manuscripts, liturgical, spiritual, Qumran).

Pr. Constantin Pogor este preot paroh al Parohiei ortodoxe române „Sfântul Apostol Andrei și Sfântul Ierarh Materne” (Gent-Aalst, Belgia). Doctor în teologie din anul 2012 al Université catholique de Louvain (Belgia), pr. Pogor predă Vechiul Testament, în limba franceză, la Institut de théologie orthodoxe „Apôtre Paul” (Bruxelles, Belgia) și la Centre Orthodoxe d’Étude et de Recherche „Dumitru Stăniloae” (Paris, Franța). Între anii 2015-2019, a predat la Faculté de théologie protestante, din cadrul Université de Strasbourg (Franța).

Lect. Dr. GABRIELA RADU

Facultatea de Litere, Istorie și Teologie

Universitatea de Vest din Timișoara

***“The Actuality of Chrysostomic Homily I
on Philippians with a New Romanian Translation”***

Titlul în română: „Actualitatea și actualizarea traducerii unei omilii hrisostomice – Omilia I la Epistola către Filipeni”

Abstract: We cannot define a unique, definitive, correct translation, i.e., a “canonic” translation, we can eventually find a translation as being obsolete. The present paper does not challenge the previous Romanian version of the Chrysostomic Homily, but rather emphasizes the difficulties, the hurdles, posed by the religious oration, aimed to a specific audience, to former as well as to contemporary decipherer of the Greek text in his/her effort to preserve the balance between the literal meaning and the expressivity and fluency of the original in the Romanian translation.

Keywords: *homily, actuality, translation, Chrysostomic.*

Rev. Fr. Dr. GIUSEPPE G. SCOLLO

Assistant Professor, Biblical Theology, St. Augustine's Seminary, Toronto, Canada

Presentation of the Doctoral Thesis:

***The Strength needed to enter the Kingdom of God:
An Exegetical and Theological Study of Luke 16,16 in Context***

Fr. Giuseppe Scollo was ordained a priest for the Archdiocese of Toronto in 2007. After completing his doctoral studies in biblical theology, he joined the academic and formation faculty of St. Augustine's in 2018. He currently serves as the Vice-Rector of the Redemptoris Mater's and teaches a number of courses in biblical theology, including Introductions to both NT and OT. In addition to his responsibilities at St. Augustine's and the Redemptoris Mater's, Fr. Scollo is actively involved in ongoing catechetical instruction and pastoral work for the Archdiocese of Toronto in a number of areas related to the Word of God and the New Evangelization, is a full member of several biblical associations (e.g., ABI, CSBS and CBA) as well as a much-admired and sought-after speaker for Lenten Missions, Retreats, Presentations, Workshops, and Keynote Addresses, throughout the Archdiocese of Toronto.

(<https://staugustines.on.ca/rev-giuseppe-scollo>)

Pr. Dr. IOSIF STANCOVICI

Facultatea de Litere, Istorie și Teologie

Universitatea de Vest Timișoara

**„Eliezer of Damascus (Genesis 15,2) in Rabbinic and Patristic
Literature: Thoughts and Arguments Regarding
a Puzzling Biblical Phrase”**

Abstract: The Book of Genesis' character Eliezer of Damascus has questioned many exegetes through the centuries. Who was this faithful and beloved servant of Abraham and what are his ties to the other Abraham's heirs, like Lot, Ishmael, and Isaac? This paper will briefly summarize some of the exegetical solutions given to the unclear phrase of **וּבֶן־מֶשֶׁק בֵּיתִי** which puzzled many ancient and medieval Jewish and Christian interpreters, as well as the contemporaneous scholars. Even though not entirely convincing, my argument based on some of the evoked answers is that we should infer wordplay techniques in **אֱלִיעֶזֶר** and **מֶשֶׁק** combined with other used expressions by the author of the book. It seems that the author's design is to emphasize the patriarch's lack of a child, as well his desire to become a father.

Keywords: *Eliezer of Damascus, Patriarch Abraham, Book of Genesis, inheritance, Hebrew play words.*

Fr. Iosif Stancovici is an associate lecturer in Old Testament Studies at the Faculty of Letters, History and Theology, West University of Timișoara. He studied at the Hebrew University and the Studium Biblicum Franciscanum in Jerusalem (2010–2011). In 2015 he achieved his PhD title with his dissertation on family and education in the light of the Book of Genesis at the Faculty of Orthodox Theology in Sibiu. He is a newly ordained priest of the Serbian Orthodox Diocese of Timișoara (since August 2021).

Fields of research: Book of Genesis, Old Testament Theology, Hebrew Language, Reception History of the Bible, Biblical Archaeology, and Studies of the Pilgrimage and Travel Accounts to the Holy Land.

Last article published: „»Ridică-te, ia Pruncul și pe mama Lui...«: o incursiune exegetică în capitolul 2 din Evanghelia după Matei,” în *Maica Domnului, ocrotitoarea creștinilor: Lucrările Simpozionului Internațional de Teologie. Mănăstirea Timișeni – 4 noiembrie 2019*. Editor: conf. univ. dr. Remus Feraru (Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujană, 2020), pp. 355–376.

Pr. Dr. NICHIFOR TĂNASE

Facultatea de Litere, Istorie și Teologie
Universitatea de Vest din Timișoara

**“Ἐξαίφνης (Fapte 9,3) – ca locus al
participării și iluminării (περιήστραψεν φῶς)”**

Pr. ic. stavr. dr. Nichifor Tănase este consilier eparhial al Mitropoliei Banatului (Sectorul învățământ și activități cu tineretul) și profesor la Facultatea de Litere, Istorie și Teologie a Universității de Vest din Timișoara. A participat la numeroase simpozioane naționale și internaționale și este autorul mai multor studii și cărți în domeniul teologiei sistematice.

Biography: Priest Nichifor Tănase is associate lecturer at the Faculty of Theology, West University of Timișoara and Phd candidate at the Faculty of Philosophy (University of Bucharest) on “Aristotelian Logic in Byzantine Philosophy” (Supervisors: Acad. Mircea Dumitruand). Also, he is Education Counsellor of Archbishopric of Timisoara, Metropolis of Banat. He is a graduate of Orthodox Theology (2002), and since 2010 has a Ph.D. in Theology from the Orthodox Theology Faculty „Andrei Șaguna” from „Lucian Blaga” University of Sibiu. He is the author of the volumes (in Romanian): Ontology of the Incarnation: being-

essence-phenomenon triptych (Bucuresti: Paideia, 2008), *Christ and Time. The energetic perichoresis between time and eternity* (Galaxia Gutenberg Publishing, Târgu Lăpuș 2012) and *Orthodox Spirituality. Neopatristic-palamite synthesis* (Eftimie Murgu University Publishing, Resita 2012). He is currently working on publishing of two volumes of theology: *Logic and Spirituality* and “*Shining Face*” – *Aesthetics of Apophaticism*. He published chapters in volumes (appeared at New Europe College, Cambridge Scholar Publishing, Wipf & Stock, Peeters-Leuven and Springer). He is a member of International Association of Patristic Studies (Oxford), The Society for the Promotion of Byzantine Studies (Exeter College, Oxford), International Orthodox Theological Association (IOTA), The Nordic Society for Philosophy of Religion (The Faculty of Theology at the University of Oslo), *Mystical Theology* (Oxford University), British and Irish Association for Practical Theology (Edinburgh Scotland), Association des Amis de Sources Chrétiennes (Institut des Sources Chrétiennes – Lyon, France).

Rev. Fr. Dr. NEBOJŠA TUMARA

St Athanasius College

University of Divinity, Melbourne, Australia

**“»He Lowered Himself from the Height of Creation«:
Jacob of Serugh on the Kenosis of God”**

Abstract: Syriac speaking Christians produces an enormous body of interpretations of the Scripture, employing different literary genres, while Jacob of Serugh (c. 451-521) is the first Syriac writer to produce a text of hexameral literature. As Ephrem the Syrian (d. 373) before him, Jacob of Serugh in the appearances of the physical world, sees hidden realities of God, that are transferred to the humankind, through Scriptures, Christ and the Church by faith, love and work of the Holy Spirit. In this paper, reading Jacob of Serug’s Hexameron, we will explore his Doctrine of Creation, arguing that for him the creation of this world is a never-ending kenotic act of God.

Keywords: *Syriac Christianity, Jacob of Serugh (c. 451-521), Hexameron, Doctrine of Creation, Kenosis.*

Fr. Nebojsa Tumara is a senior lecturer at Saint Athanasius College, University of Divinity, Melbourne, Australia. He is active research contributions, and course developments and lectures in Old Testament studies, Comparative Religion, Theology and Film, as well as Hebrew and Syriac Languages. As an ordained priest of the Serbian Orthodox Church, he serves at the parish of St Basil of Ostrog in Langwarrin, Melbourne.

Recent Publication: Book: *The Holy Body and the Holy Scripture: Anthropological Assumption of Ascetic Exegesis of the Holy Scripture in Early Rabbinic Judaism and Early Syriac Christianity* [Свето Тело и Свето Писмо: Антрополошке претпоставке

аскетске егзегезе Светог Писма у ранорабинском јудаизму и сиријском хришћанству], Belgrade: Biblical Institute, Faculty of Orthodox Theology, University of Belgrade, 2020.

MARIA CRISTINA TRUȘCĂ, PhD

Seminarul Teologic Ortodox Sf. Grigorie Teologul, Craiova

**“Ἀρετή - conceptualization and lexicalization
in the biblical-patristic context”**

Abstract: The above-mentioned work is circumscribed to a linguistic research area of the renaming process in the Hellenic language, our approach being focused on analyzing how the Ancient Greek acquires new inflections as an expression of Christian moral concepts. *Areté* – archilexem of the axiological vocabulary, denominating one of the identity principles of the classical culture, is retrieved and converted in the biblical-patristic context by nuancing and extending the subsequent semantic area. In accordance with the cognitive perspective, the semantic specificity of the investigated linguistic section offers us the possibility to decode the ethical profile of the new cultural context, therefore the need to examine the conceptualization process, linking the lexical analysis with the referent data.

Keywords: *Ancient Greek, cognitivism, Arété, axiological concepts.*

Licențiată în Limbi clasice, Facultatea de Litere, Istorie și Teologie din cadrul Universității de Vest, Timișoara, promoția 2003, doctor în Filologie al Universității din București, cu teza: *Magna Moralia în opera Sfântului Grigorie de Nazianz. Studiu de arheologie lingvistică a câmpurilor lexico-semantice Ἀρετή – Ἀμαρτία*, 2018, cadru didactic asociat al Facultății de Teologie din Craiova (2013 - 2019), profesor limbi clasice la Seminarul Teologic Ortodox Sf. Grigorie Teologul, Craiova.

Articole recente: „Greaca comună – vehicul al conceptelor creștine”, *Analele Universității de Vest din Timișoara. Seria Științe Filologice*, Nr. 57, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2019, pp. 125-137; „Hamartia – scurt itinerar lingvistic despre rătăcire”, Ceia, Valy (coord.) QVAESTIONES ROMANICAE VIII, Interferențe și contraste în România – 1 – Lucrările Colocviului Internațional Comunicare și cultură în România europeană (ediția a VIII-a), Editura Jatepress, Szeged, 2020, pp. 174-187.

Pr. Lect. Dr. CĂTĂLIN VATAMANU

Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae”
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

**“Descoperirea lui Dumnezeu
»față către față« (פְּנִיּוֹת אֶל-פְּנִיּוֹת). Rolul dezvăluirii
chipului în pedagogia divină”**

Pr. Lect. Dr. Cătălin Vatamanu (n. 1978), lector la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” – Iași, predă Studiul Vechiului Testament, din 2013. Este Doctor în „Exegeza biblică a Vechiului Testament și limba ebraică biblică”, din 2010. A finalizat studiile de Master în „Istoria evreilor și ebraistica” la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași. În 2005–2007 a avut o bursă de cercetare la Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg și Institut für Bibelwissenschaften Halle, Germania. În 2014 a fost distins de Senatul Universității din Iași cu Diploma „Juventus scientiae” „pentru rezultatele remarcabile obținute în cercetarea științifică”. A fost redactor coordonator al Revistei „Teologie și Viață”, iar în prezent este redactor al Revistei „Studii Teologice”.

Pr. Conf. Dr. MARIAN VILD

Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”

Universitatea din București

**“Lectura duhovnicească a Scripturii (*Lectio Divina*)
și importanța ei pentru formarea spirituală a tinerilor”**

Părintele Marian Vild este director al Departamentului de Teologie Istorică, Biblică și Filologie din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”, Universitatea din București. Din ianuarie 2020, Părintele Vild este redactor-coordonator al revistei facultăților de teologie din cuprinsul Patriarhiei Române „Studii Teologice”; dintre publicațiile sale amintim: *Eshatologia paulină* (teză de doctorat), “The Wisdom of Men and The Wisdom of God in a Mystery (1 Corinthians 2:5.7): Aristotle and St. Paul” în vol. Mircea Dumitru, Cristian Iftode, Savu Totu (ed.), *2400 years of thinking with Aristotle*, Editura Universității din București, 2020; “Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια (1 Thessalonians 5:3) - from the political slogan to the eschatological message”, in Martin Tamcke, Constantin Preda, Marian Vild, Daniel Mihoc (ed.), *Scripture's interpretation is more than making science*, Göttingen: Lit Verlag, 2020, pp. 265-276.

Prof. Univ. Dr. Habil. MIHAI VALENTIN VLADIMIRESCU

St Athanasius College

University of Divinity, Melbourne, Australia

**“The Meaning of ‘Torah’ in Pirkei Avot and Midrash.
Textual Transmission and Biblical Exegesis”**

Abstract: The present article deals with the Jewish theological notion of ‘Torah’, revealing the inner tension within Jewish thought after the Second Temple’s destruction. Pirkei Avot and Midrash inspired a huge number of commentaries, scholars from all over the world continuing to develop new interpretations and understandings of the biblical teachings. It is therefore of great interest to analyse how these worth studying earlier sources influenced the way ‘Torah’ is perceived in different biblical traditions.

Keywords: *Midrash, Pirkei Avot, Hebrew Bible, textual criticism, biblical Exegesis.*

Prof. univ. dr. habil. Mihai Valentin Vladimirescu este cadru didactic la Facultatea de Litere a Universității din Craiova și membru al Școlii Doctorale „Al. Piru”. În anul 2018 a obținut Atestatul de abilitare în cadrul Universității de Vest din Timișoara și, în consecință, dreptul de a conduce doctorate în domeniul Filologie, domeniile de expertiză fiind Studii biblice, Traductologie biblică, Antropologie culturală, Filosofia limbajului.

EMILIJA VUKOVIĆ, PhD

History of Art and Architecture,
University of Belgrade

**“A contributions to the study of the Kumanica Tetraevangelion
(Archive SANU no. 69)”**

Abstract: This study investigates a famous Serbian medieval manuscript *Kumanica Tetraevangelion*. According to the inscription preserved in this manuscript in the year 1604 hieromonk Zaharije bought Tetraevangelion for gold worth a thousand aspers and bestowed it as a gift to the Church of the archangel Michael and Gabriel of the Kumanica Monastery. The manuscript with its ornamentation was produced in the second half of the 16th century. Nevertheless, judging by the stylistic characteristics of the portraits of the Four Evengelists it can be determined that the miniatures were produced in the 14th century. Lastly, this study founds that on the basis of the stylistic and iconographic analysis the miniatures can be linked to the works of the Michael and Eutychious, frescoes of Saint Catherine in Thessaloniki and Protaton frescoes. A smaller section of the study will discusse a new methodological approaches to the research of the medieval manuscripts.

Keywords: *Kumanica, Tetraevangelion, manuscript, miniatures, Evangelist*

Ph.D., University of Belgrade, Serbia, 2018 – Present; History of Art and Architecture (thesis *The oldest wall paintings of the church of Ascension of Our Lord in the Mileševa monastery*; advisor: Prof. Miodrag Marković); Entries in catalogue *Spiritual and Cultural Heritage of Studenica Monastery – Antiquity, Constancy, Contemporaneity*, ed. M. Marković, Serbian Academy of Sciences and Arts, Belgrade 2020 [in Serbian and English]; Entries in dictionary *Rečnik pojmova likovnih umetnosti i arhitekture*, II, Serbian Academy of Sciences and Arts, Belgrade 2020 [in Serbian]